

POLDER WAALENBURG

POLDERIDYLLE VAN GRUTTO EN HARLEKIJN

fietsroute 21,5 km

Een tocht door Polder Waalenburg betekent je onderdompelen in de boerennatuur van vroeger. De polder ligt in het hart van Texel en is in 1612 ontstaan, waarmee het een van de oudste polders van het eiland is. Het is tevens het eerste weidevogelreservaat van Nederland – al sinds 1909 is het bij het toen kersverse Natuurmonumenten in beheer. Er broeden grote aantallen grutto's, tureluurs, veldleeuweriken en Kieviten en tijdens de trek zitten er veel kempfanen en andere steltlopers. Daarnaast groeien er planten die uit de meeste andere polders zijn verdwenen, zoals echte koekoeksbloem en verschillende soorten orchideeën.

In 2017 is er een project van start gegaan waarin de waterstand in de polder wordt verhoogd.

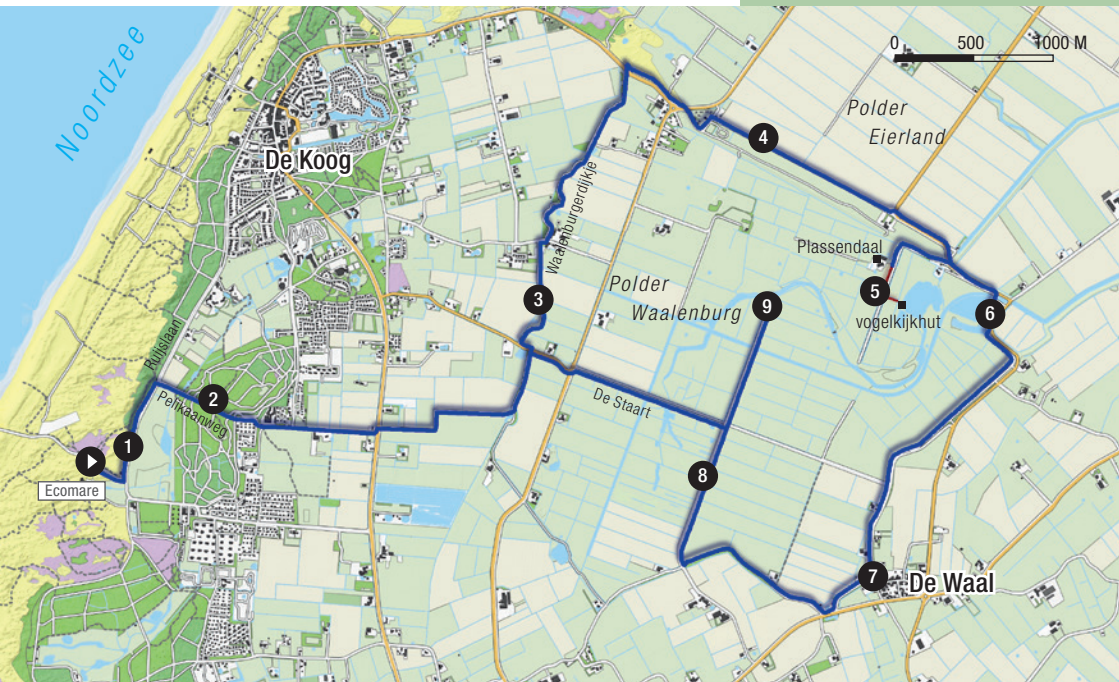
Deze fietstocht laat je uitgebreid kennismaken met Polder Waalenburg, en neemt een passant ook nog aantrekkelijke stukken bos en duinrellen mee. Halverwege kom je in het rustieke dorpje De Waal. Het voorjaar (eind april – eind juni) is de beste periode voor een bezoek aan Polder Waalenburg.

WAT KUN JE VERWACHTEN?

- Oud cultuurlandschap dat herinnert aan de tijd van voor de ruilverkaveling.
- Kronkelige oude dijkes en bloemrijke polders.
- Veel weidevogels en velden vol orchideeën in de lente.

WAALENBURG OP DE SCHOP

Tussen 2018 en 2020 loopt een uitgebreid herinrichtingsproject, waarin de waterstand en de waterkwaliteit van Waalenburg worden verbeterd. Nadien zal er ook een belevingscentrum komen en wandelpaden vanwaar je het gebied kunt verkennen.

Startpunt: Ecomare (zie pag. 344 voor informatie over het natuurmuseum).

Vanaf Ecomare, sla rechtsaf en bij de T-splitsing links (Ruijslaan).

PUNT 1

 veenpluis (5-6), gevlekte orchis (5-7), kleine ratelaar (5-7), echte koekoeksbloem (5-10), dotterbloem (4-5)

1 Aan je rechterhand en tegenover je liggen de natte graslanden van het Alloo, die vanaf half juni volledig roze kleuren van de gevlekte orchissen. Het Alloo is een brede duinvallei met duinrel. Vanwege het kwelwater is het gebied permanent nat maar ook relatief kalkarm, waarmee het geschikt is voor deze orchideeën en andere bijzondere planten. Je kunt de kwetsbare graslanden niet op, maar vanaf het hek zijn de meeste planten prima te zien.

Sla rechtsaf richting Razende Bol (Pelikaanweg).

2 Je doorkruist een stuk van 'De Dennen' het bos dat begin 20ste eeuw is aangeplant voor de houtproductie. De naam verwijst naar de bomen die destijds geplant werden. Nu zie je vooral loofbomen: eik, berk, esdoorn en een enkele beuk. Ook staan er nog wel wat van de oorspronkelijke dennenbomen. De wat treurig ogende en voor flora en fauna weinig interessante dennen worden langzaam vervangen door de spontaan opkomende loofbomen – een bewuste keuze voor een natuurlijk bos.

Blijf de Pelikaanweg volgen tot aan de doorgaande weg naar De Koog. Steek deze over en volg het fietspad richting De Waal. De bomenrij voor je is het Waalenburgerdijkje. Sla, eenmaal daar aangekomen, linksaf (richting knooppunt 66).

PUNT 3

 zomertortel, koekoek, grasmus (4-9), braamsluiper (4-9), zwartkop (4-10), kleine karekiet (5-9), kramsvogel (10-4), koperwiek (10-3), kneu (4-10), bruine kiekendief (3-10)
 Texelse zandbij
 Italiaanse aronskelk (5-6), Engels gras (5-9), zwanenbloem (6-9), dotterbloem (4-5)

3 Het Waalenburgerdijkje is een historisch monument. Het is een van de oudste dijkjes van Texel die de serie polders of kogen (die waar je zojuist doorheen gefietst bent) tegen de Waddenzee moesten beschermen. Destijds (we hebben het nu over de 14e en 15e eeuw) was het hele verdere land naar het oosten (aan je rechterhand) kwelder en veengrond. In 1612 werd de dijk verlengd en om Waalenburg gelegd, zodat ook deze polder aan Texel toegevoegd werd.

Het dijkje kronkelt pittoresk. Dat was zeker niet de bedoeling. De kronkels zijn het resultaat van talloze dijkdoorbraken, die grote gaten (walen) uitsleten op de plek waar de oorspronkelijke dijk lag. De dijk werd gerepareerd door hem simpelweg om de gaten heen te leggen. Aan deze reparaties dankt de dijk zijn kronkelige karakter.

Oorspronkelijk lagen veel van dit soort historische dijken en talloze walen op Zuid-Texel, maar die zijn grotendeels verloren gegaan in de ruilverkavelingen van de zestiger jaren. Het Waalenburgerdijkje is die dans deels ontsprongen – delen van de dijk zijn wel afgegraven, maar de oorspronkelijke loop van de dijk is met bomen omlijnd.

In de ondergroei staan veel Italiaanse aronskelken met hun glimmende, witgeaderde bladeren (in het voorjaar) en knotsen met groene (laat voorjaar) of oranje (zomer) bessen.

Polder Waalenburg

Sla rechtsaf bij de weg (richting vliegveld). Ga bij de rotonde rechtdoor, richting Oosterend en volg ook bij de volgende splitsing Oosterend.

4 Dit deel van het traject loopt langs de Eierlandse dijk. Aan je linkerhand ligt de jonge polder Eierland – een weids open akkerland. Hier lag tot begin 19e eeuw een groot kweldergebied dat Texel scheidde van het kleine eilandje Eierland waar De Cocksdorp op ligt. Het gebied is ingedijkt in 1835, waarmee Texel haar huidige vorm kreeg. De jonge polder bestaat uit grootschalige akkerbouwpercelen waar maar een hele beperkte flora en fauna voorkomt – een schril contrast met de weelde van polder Waalenburg waar je zo dadelijk doorheen fietst.

Waar het fietspad de dijk oversteekt, neem je de scherpe bocht naar rechts, een doodlopende, ongemarkeerde weg in. Deze leidt naar Natuurboerderij Plassendaal. Zet de fiets hier neer en wandel de 300 meter naar de vogelkijkhut. Deze is het gehele jaar bereikbaar (de rest van de polder is niet toegankelijk).

5 Graslanden met veel bloemen en in het voorjaar weidevogels, dat is de kern van Polder Waalenburg. Langs het pad naar de hut toe groeien overal de grote ratelaars, echte koekoeksbloemen en orchideeën – bloemen die je alleen nog tegenkomt in graslanden die niet zijn bemest of ontwaterd. Kijk en luister naar de grutto's, de meest Hollandse aller weidevogels, en inmiddels sterk bedreigd.

PUNTEN 5 EN 8

- ⚡ bruine kiekendief (3-10), buizerd, torenvalk, lepelaar (4-10), grote zilverreiger (sch; 8-5), kleine zilverreiger (sch; 8-1), kolgans (10-4), rotgans (10-5), brandgans (10-5), grauwe gans, toendrarietgans (10-2), kleine zwaan (10-2), zomertaling (sch; 4-10), pijlstaart (9-4), slobbeend, krakeend, bergeend, wintertaling (8-4), smient (9-4), dodaars, scholekster, Kievit, goudplevier (7-5), watersnip (8-11), kluut, kempiaan (7-5), grutto (3-8), tureluur, wulp, bonte strandloper (7-5), ijsvogel (sch), gele kwikstaart (4-5; 8-9), graspieper, veldleeuwrik (9-7)
- 🌸 brede orchis (5-7), harlekijn (5-6), grote ratelaar (5-10), echte koekoeksbloem (5-10)

Boven: kemphaan
Onder: harlekijn

Vanuit de hut heb je in de winter prachtig zicht op kleine zwanen en gedurende het broedseizoen op lepelaars en kemphanen.

Die laatste broedt inmiddels niet meer op Texel, maar is op doortrek de meeste jaren nog wel in de polder te vinden. Kemphanen baltsen ook in de polder, voordat ze doortrekken naar hun broedgebieden.

Aan je linkerhand ligt een brede kreek, een overblijfsel van de wadgeul die in de middeleeuwen door de Texelse kwelder kronkelde, voordat dit gebied ingepolderd werd. Net buiten de hut kun je met de verreijkijker veel orchideeën zien. Als je goed kijkt, kun je zowel de brede orchis als de harlekijn vinden. Beide zijn paars gekleurd en bloeien in de eerste helft van mei. Met name de harlekijn is een grote zeldzaamheid (zie pag. 160).

Loop terug naar de fiets en keer vervolgens terug naar de weg. Ga recht-door en volg de bocht naar rechts.

6 De slenk waar je bij het vorige punt was, stroomt hier de polder uit. Er is veel riet en open water. Kijk hier uit naar moerasvogels. De weg verderop loopt weer langs de historische dijk van 1612.

7 De Waal is het kleinste en een van de charmantste dorpjes van het eiland. Er komen relatief weinig toeristen. De bewoning gaat hier ver terug, getuige een afgegraven prehistorische grafheuvel. Tot 1612 lag de Waal aan zee en was het een niet onbelangrijke handelsplaats. Als je bij de kerk even naar links gaat kom je in de oude kern (met horeca).

De route gaat verder over de Bomendijk (voor de kerk naar rechts). Sla op de hoofdweg rechtsaf en meteen weer rechts, richting De Koog. Neem vervolgens de eerste weg rechts.

8 Je gaat nu door het hart van Waalenburg. Aan je linkerhand ligt de voormalige kwelder – een nat, plasdras gebied. Het was enigszins verdroogd, maar recentelijk is door beheerder Natuurmonumenten de waterstand verhoogd. In de plassen wemelt het van de eenden en steltlopers, met name in het voorjaar. In de winter zitten hier grote groepen ganzen. Zowel rotganzen (liefhebbers van zilte graslanden) als brand- en kolgenzen (die voor 'zoet' gaan) kun je hier vinden; een teken dat de graslanden hier deels zilt zijn. Mede hierdoor (en door de hoge waterstand) groeit het gras niet optimaal en wordt er laat gemaaid, wat de weidevogels weer ten goede komt.

9 Sla bij de volgende kruising niet meteen linksaf De Staart op, maar ga nog even rechtdoor, waar je door schitterende poldergraslanden (met veel orchideeën en vogels) komt, voordat de weg doodloopt.

Keer om en volg de weg 'De Staart' in westelijke richting. Het blijft fantastisch weidevogelgebied tot je op de drukke weg naar de Cocksdorp komt. Steek deze over (richting De Koog) en na 300 meter ben je terug bij het Waalenburgerdijkje en fiets je dezelfde weg weer terug.